

נשים, נשים

הזעקה, שהתחילה בבחירת מועמדי הליכוד לכנסת ה-12, שהמשיכה במהלך מערכת הבחירות האחרונה, שעברה דרך מרכז מפלגת העבודה, ממשיכה להדהד גם עתה, כאשר בממשלת ישראל אין אף אשה אחת. 26 שנים, כולם גברים.

הנשים שצעקו במרכז מפלגת העבודה, ושניסו למוצץ את הישיבה, הסעירו את הציבור בארץ, העלו במעם המייודע כמה את הנושא לסדר היום הציבורי, אבל לא גרמו לשינוי המצב המעוות.

תמיד ישנה התיקווה שבעתיד ישתנו הדברים. ותמיד ישנה התיקווה שהדור הבא יהיה אחרת, שבו יהיה ייצוג הולם יותר לנשים בעמדות מפתח, ייצוג ריאלי יותר, דומה יותר למיספרם באוכלוסייה. שלא תהיה רק שולמית אלוני אחת, ראש-מימלגה וחברת-כנסת פעילה ונמרצת, ורק גאולה כהן אחת. ושלא תהיה בהיסטוריה רק גולדה מאיר אחת, שהגיעה לעמדה הבכירה של ראש-ממשלה («וגולדה כבר אמרנו?»).

אבל איך רוצים שהמצב הזה ישתנה, אם הילדים הגדלים היום, אינם גדלים תוך שיוויון בין המינים?

בסקר לא-מדעי שערכתי בספרים של שם, לא מצאתי אבא אחד המבשל, העורך קניות, המדיח כלים, המנקה, או העושה עבודות-בית אחרות.

תמיד, «אמא מכינה ומגישה לו את האוכל». תמיד אמא היא המחליפה את החיתולים. אבא הוא הממלא את מיכל-המכונית בדלק, אבא הוא

עכשו נשפיל אוהב רודף לאכל הפל עצמו ואני, אמא שלו, מכינה ומגישה לו את האוכל.

חינוך להפלייה: «ספר האוכל» של אלונה פרנקל

המוציא את ארגוני-הכלים ובונה לבנו הקטן מכונית, או, בשירה-הערש הידוע: «אבא הלך לעבודה, הלך הלך אבא. ישוב עם צאת הלבנה, יביא לך מתנה».

כך גם בסיפור כיפה אדומה, כשאמא היא המכילה את סל-המיצרכים לקחת לבתא. וגם בסיפור קלאסי נוסף – אהבה ושלוש הדובים. לקחתי את שם בשבת לתיאטרון-בובות שבו הוצג הסיפור, בשינויים קלים המתחייבים מהטכניקה.

אז זה הלך בערך כך: זהבה רצתה לצאת ליער לשחק, וסבתא לא הירשתה לה. הילדה התעקשה, ביקשה והתחננה, ואחרי ויכוח ארוך אמרה לה סבתא שתמתין עד שסבא יבוא הביתה ותשאל אותו. למה? למה סבא יותר סמכותי מסבתא?

וכך מחלחל לו מסר האי-שוויוניות לנפשם הברה של הילדים, ואחר-כך, כשהם גדלים, לא נראה להם טיבעי לבחור בנשים לעמדות בכירות ולתפקידי-מפתח.

נעמת יוצאת בימים אלה במסע הסברה למען שיוויון הזדמנויות לנשים בעבודה. השקעה הסברתית גדולה ומקיפה.

זה יוכל להיות אחרת בדור הבא, אם המסר יועבר בצורה הנכונה כבר עכשיו, כשהילדים עוד קטנים, כשהם עוד פתוחים לקבל דברים – ולא כאשר טבועות בהם מחשבות ודעות קדומות מוטעות. אז הניסיון לתקן את העיוות קשה, יקר, מתסכל, ונדון – במיקרים רבים – לכישלון.

התחלה לא כליך שמתילב. זאת אומרת, הבהנתי בתופעה, אבל לא הייתי מודעת לה במלואה, ולא ראיתי את הישגותי שבמיקרים, כשמיכל הירשתה על זה ביקור, נפי-קחו פתאום עיני, הרגשתי כמישהו שנגלה לו האור.

זה הולך בערך כך: שם צופה בפעם ה-17 בתוכנית רחוב סומסום, שהקי-לטי לו בווידיאו. הילד מרותק למיר-קע, עיניו פעורות לרווחה, פיו פתוח למחצה, הוא זורק קפוא על הספה, אינו מזיז איבר. אני יושבת בפינה אחרת של החדר, קוראת עיתון, או כותבת. פתאום מצלצל הטלפון. ברגע שאני מרימה את השפופרת, הוא מזנק ממקומו כמו נשדך-נחש. כדיוק ברגע הזה הוא צריך פיפי, קקי, מים או סתם לטפס ולשבת רווקא

על הכרעיים שלי. בדיוק ברגע הזה שורה עליו המוזה, והוא מוכרח להביע אותה בציוור. בדיוק ברגע הזה עלה לו רעיון גאוני לראש, והוא מוכרח לספר לי עליו. בדיוק ברגע הזה הוא צריך לקחת את המטאטא הגדול ולשחק איתו ליד הטלוויזיה. בדיוק ברגע הזה הוא עומד לגרום נזק בלתי-הפיך לכל המכשירים האלקטרוניים, המונחים חפים-מפשע על הכוננית.

קיפי, מרחוב סומסום, יכול להיות באותו הזמן בסכנת-חיים, הילד מתי-עלם ממנו לחלוטין. הוא עלי, ואני מנסה להתפתל ולנהל שיחת-טלפון פשוטה.

מיקרה אחר: שם יושב וצופה בטל-וויזיה, עד שפרפר נחמד יוצא לו מהאוזניים בזרם שוטף. הוא גומר לראות את התוכנית ומתעסק בענייניו

הסכנה:

משומת-לב

יתרה

כך רצים אחריו בליסוף, מנגרדים לו. הסכנת באה לביקור ואומרת: מה קרה? לילד אין צבע? או, כשהולכים אל הסכנת השניה, היא אומרת כבי-עתי: «אוי, הילד נראה נורא ירוד!» ואו, כשהסכנת והסכנת באים להיות בייביסיטר לקטן, והם מכינים לו ארוז-חתי-ערב ולא מתחשק לו לאכול, או סכא עומד מעליו ועושה לו קולות של מטוס, בליווי מיצמוצי שפתיים, והנפת היד עם הכפית באוויר, וכאותו הזמן עושה הסכנת לוליינות על השטיח. דבר רומה קורה לעיתים קרובות גם להורי הילד, המקטרים לחברים ש.הוא לא רוצה לאכול? ועושים לו קירקס שלם, כדי להסיח את רעתו ולהצליח לרחוף לפיו עד כמה שיותר מתוכן הצלחת העמוסה.

במצב כזה מגיע הילד במהרה למס-קנה שכראי להיות אכלן גרוע, כדי לראות את סבתא עושה לוליינות ואת אבא מציג הצגות, והכל לכבודו וסביבו. מיכל אמרה שילד, שתחושת-השיי-

בשקט, ואני רוצה לצפות בתוכנית ערב חדש. אבל לא ולא. כדיוק אז הוא רוצה תפוח, קלמנטין, פיפי, מים וכ'. בדיוק אז הוא רץ לחדר וחוזר עם ספר, כשעל פניו שפוף החיוך הכי מתוק בעולם שהצליח לגייס לצורך המשי-מה. «אמא, הוא נשמע כמו סוכריה ורודה ורביקה, תספרי לי סיפור».

עוד מעט שם, כשהתוכנית תיג-מר. «לא, עכשיו» הוא עונה-פוקד בתור-קף.

«עכשיו אני רוצה לראות את התור-כנית, וכשהיא תיגמר אספר לך מאה סיפורים».

אבל אני רוצה עכשיו! וכך ממשיך הוויכוח עד שמסתיים ערב חדש. חצי שעה בסך-הכל. «מסרת-העל», אמרה מיכל בשיעור, היא הרגשת-השייכות. ילדים פועלים בכל ררך, ולעיתים קרובות בדרכים מוטעות, כדי להשיג את הרגשת-השייכות. אנתנו גרון קורם כל כדרך הנפוצה כליכך אצל ילדים, של השגת תחושת-השייכות עליידי היותם מוקד לתשומת-לב-ייתרה, מופרזת, ולעיתים מתמדת.

אחריכך שאלה אותנו מה אומר לנו המושג תשומת-לב-ייתרה.

רבים מאיתנו הורו שהם מעניקים תשומת-לב-ייתרה לילדיהם. «אני בפירוש עושה את זה», אמרה אמא אחת, «זה יכול להתבטא בשטר-יות קטנות. אני מרגישה שאני מנגרדת להם דברים שהם לא-חשובים להם, אבל חשובים לי».

תשומת-לב-ייתרה, אמרה אמא אחרת, «היא התערבות-ייתר שלנו ב-עניינים שלהם, מתוך חשש שמא הם לא יסתדרו».

ועוד נאמר שתשומת-לב-ייתרה היא פיניוק, מצב שבו החיים שלנו סובבים סביב הילדים, שאנחנו קופצים לכל פיפס של הילדים, מצב הפוגע בחיים שלנו, בשעות-הנפאי שלנו, שזה בא על חשבוננו.

אבא מציג

הצגות

ל יריך לשים לב להברל, אמרה מיכל, «בין תשומת-לב, שכל אחד מאיתנו זקוק לה, לבין תשומת-לב-ייתרה, כשהרגש הוא על יתרה». היא שאלה באיזה צורות זה בא לילדי ביטוי.

ההורים אמרו שאנחנו לא נותנים להם עצמאות, ומתערבים בכל דבר. לא נותנים להם לנסות בעצמם, מגר-דים להם ומעניקים להם חסות-ייתר. מיכל שאלה איך, לדעתנו, הילדים שלנו תופסים על זה טרמפ.

«הבת שלי, למשל», סיפרה אמא אחת, «סוחטת ממני סיפורים לפני השינה. היא לא מסתפקת בסיפור אחד, היא רוצה שאמשיך לספר בליסוף. ואני ממשיכה, כי למה לא? אני מוכנה לספר גם שלושה או ארבעה סיפורים».

«הבת שלי», אמרה אמא אחרת, «מייללת שאפשר להשתגע, אם אינה מצליחה להשיג את שלה». מיכל הסבירה שההשיפה לתשומת-לב-ייתרה היא הסיבה להתנהגויות רבות של הילדים. למשל, איך הופך ילד לאכלן גרוע?

איך להיות הורה

מאת ענת סראוסטי יועצת זיוות אברמסון

כות שלו מותנית בכך, יעשה הכל כדי לזכות בתשומת-לב. הוא יעיר את הוריו באמצע הלילה, הוא לא יאכל, הוא לא יהיה מוכן ללמוד להתלבש בעצמו, הוא יריב עם אחיו או עם אחותו, ובלבד שישימו לב אליו. ילדים אלה, אמרה, מוכנים לקבל גם תשומת-לב לא-נעימה, ובכללה כעס, ובלבד שיתייחסו אליהם. תחור-שת-השייכות של הילד, החושב שהוא זקוק כל הזמן לתשומת-לב, מתערעת בקלות, אם אינו מקבל אותה. הוא אומר לעצמו: «אני יכול להרגיש טוב רק כששמיסלב אלי תמיד, כולם וכל הזמן».

כמו נרקומנים

ס ביר מאוד להניח שנוצרת בעי-ייה כשילד כזה מגיע לגן, ומגלה שאצל הגננת אין הוא ילד יחיד, ושדה-גננת אינה יכולה לתת תשומת-לב כל הזמן, ורק לו. ואו פתאום אינו רוצה ללכת לגן. ילד כזה נתקל, בדרך-כלל, איים,

בקשיים לאורך כל הדרך, אם הוא מפתח את הצורך בתשומת-לב מתמדת כתנאי הכרחי למשך כל החיים.

ילדים נוקטים בכל מיני דרכים כדי לזכות בתשומת-לב. אלה יכולות להיות רכים מפריעות, אבל הן יכיר-לות גם להיות דרכים שנראות נעימות. למשל: יש אורחים בבית, ההורים יושבים איתם. הילד מרגיש זנוח, בצד. הוא נכנס בשקט-בשקט לחדר-האור-חים, ומתחיל לעשות התעמלויות על השטיח, ובלבד שישימורלב אליו.

ילדים התלויים בתשומת-לב-ייתרה, אמרה מיכל, הם כמו נרקומנים המכור-רים לסמים. הם תובענים, הם דורשים הרבה, והם תלויים בזה.

ויש גם תופעות של בקשה סמויה לתשומת-לב. כמו למשל ילד שמתחלה פתאום. הוא קם בבוקר, אומר שאינו מרגיש בטוב, שכואב לו הבטן, שכואב לו הראש, שהוא אינו רוצה ללכת ל-בית-הספר. או ילדה שהתחילה פתאום להרטיב שוב במיטה, תקופה ארוכה אחרי שנגמלה.

הררישה לתשומת-לב-ייתרה יכולה לבוא לידי ביטוי אצל ילד העושה עצי-מו לפתע חסרי-אונים, ילד הנראה פתי-אום עצוב, ילד «ביישן» שאינו מוכן לענות לפניות של אחרים. ילד שאינו שומע כשמדברים אליו, שאינו קולט, גם אם מסבירים לו מאה פעמים. כל אלה שאין להם סיבה גלויה לעין להתנהג כך.

הררישה של הילד לתשומת-לב-ייתרה יכולה להביא לידי השתלטות כמעט מוחלטת שלו על חיי ההורים. המישפחה כולה סובבת סביבו. ההורים כמעט ואינם מצליחים לבצע שום פעולה שאינה קשורה בו, אלא אם כן הוא ישן.

מיכל אמרה שאפשר להגיד לילד: «עכשיו לא מתחשק לי לשחק איתך, לא בא לי», אבל, הוסיפה והדישה, צריך «לגמול» את הילד לאט-לאט.

אם הילד מפריע בעת שיחת-טלפון, למשל, אפשר להעמיד לפניו שתי אפשרויות לבחירתו. «אני צריכה לטל-פון עכשיו ואתה יכול, אם אתה רוצה, לשבת לידי בשקט ולא להפריע, ואם לא, אני אעבור לחדר שלי, שם אוכל לדבר בשקט לבד». העיקרון הוא להמשיך לעשות מה שאנחנו צריכים לעשות, ולא להפסיק את הפעולה בגללו. יחד עם זה לא לנעוס עליו ולהסביר לו פעם אחת את המצב, ולתת לו אפשרויות של בחירה.

כרגע אני בשלבי-ניסוי של השיטה הזאת. הסברתי לשם פעם אחת, לפני שעמדתי לערוך שיחת-טלפון. שם הב-טיח שלא יפריע, הוא עמד בהבטחתו. למחרת צילצל הטלפון. מתוך אינס-טינקט הרמתי את השפופרת, והופ, הילד תלוי עלי. הפסקתי רגע את שדי-חתי-הטלפון ועברתי עם המכשיר לחדר השני. הסברתי לו את המעשה שלי ונעלמתי מעיניו.

התגובה היתה מהירה. הוא המשיך לשבת ליד השולחן, שעליו ניצב רגע לפני כן מכשיר-הטלפון, דפק באגרופו השמנמן על השולחן, ואמר בועם: «את לא הולכת לשום מקום: את לא הולכת לשום מקום!» הצלחתי, בקושי רב ובמצבים עיל-איים, לסיים שיחת-טלפון רגועה ושיגי-